

“No entenc les pors dels vells estats de la UE”

La nova UE ampliada comptarà amb un comissari per estat, tot i l'oposició de l'actual president de la Comissió, Romano Prodi, i algun dels estats membre. Un dels nous comissaris serà l'hongarès Péter Balázs, que pren les carteres de Política Regional i Afers Institucionals.

Economista de formació, Péter Balázs (seixanta-dos anys) inicià el seu recorregut al Ministeri de Comerç Exterior de l'anterior règim comunista hongarès. En l'era postcomunista va ser ambaixador a Copenhaguen, Bonn i Berlín, així com a la mateixa Brussel·les com a cap de la missió hongaresa a la UE. A part de participar a la redacció de l'esborrany de Constitució europea, va portar les negociacions per a l'adhesió d'Hongria a la UE. Les seves capacitats pedagògiques com a professor universitari, el seu multilingüisme (anglès, francès, alemany i rus) i la seva solidesa teòrica com a estudis amb nombroses obres publicades enriquiran la nova Comissió en transició. Els nouvinguts de l'Est seran co-comissaris durant mig any i després comissaris fins al 2009, mentre que els antics comissaris acabaran el seu mandat a l'octubre. Bon reflex de l'orientació política de l'executiu hongarès, on el Partit Socialista governa amb els Liberals, Péter Balázs jugarà a la banda centreesquerra del Col·legi de Comissaris.

—Com serà la digestió de l'ampliació?

—Espero que l'ampliació sigui un nou impuls a la integració europea, perquè hi haurà una nova manera d'aproximar-se a les coses. Hi ha un proverbi hongarès que diu: “més ulls mirant, condueix millor”. Si hi ha més gent preocupant-se per un mateix assumpte, es pot trobar la solució més fàcilment. Amb l'experiència dels antics i amb la frescor dels nous, tot plegat pot donar un bon resultat. Ara estem en un gran punt d'inflexió,

i en alguns aspectes ja s'ha arribat al màxim, com l'euro. És clar que encara queden peces del trencaclosques per completar, com les polítiques fiscals.

—Cal avançar cap a una harmonització de la política fiscal?

—De moment, no, és massa d'hora. Però en altres assumptes hi ha una gran demanda per avançar una mica més enllà, com en seguretat interna. Perquè, partint de la fragmentació de petits estats com Hongria, Bèlgica o Portugal, no es pot donar una resposta eficaç a assumptes com la seguretat. Apareixen grans reptes, com la nova Constitució europea o el desenvolupament de l'economia. És cert que els nous estats membre són més aviat països petits, amb l'excepció de Polònia, i que configuren una mena de perifèria lluny de ser un gran mercat. Però al mateix temps els nous membre poden donar una dimensió addicional a la UE. El que no entenc són les pors que expressen els vells estats membre.

—Són, doncs, innecessàries les mesures que estan activant els socis comunitaris en contra del lliure moviment de treballadors?

—Alguna mena de transició és necessària. Això ja es va acceptar i queda recollit en el tractat d'adhesió. Per aquesta raó ens sorprenen aquestes últimes mesures suplementàries de “protecció”. Al tractat d'adhesió ja havíem previst totes les mesures necessàries, alleugerint gradualment durant set anys les limitacions al moviment de treballadors. Amb l'acoblament de dos mercats amb certes diferències de salaris es va pensar que s'havia de ser cautelós.

COMISSIO E.UROPEA

Baláza preveu que en el futur la UE ordeni les regions ens dos tipus, les que tinguin menys de 3 milions d'habitants i les que en tinguin més; "Després, podrem crear unitats que siguin més o menys importants."

I ho vam acceptar. Però que ara vinguin amb noves idees! "Sí, però... no a això, i tampoc a això altre...". Són solucions a deshora i sense fonament. Pel que he pogut veure a la televisió i llegir a la premsa, hi poden haver moviments migratoris més enllà dels països de l'ampliació, però no pas dels nous estats membre.

—Bielorussos, russos...

—No té res a veure amb l'ampliació. És completament un altre assumpte, ja que són migracions de fora de la UE. Pel que fa als moviments migratoris interns, tot està sota control, ja que d'una banda hi ha el tractat d'adhesió i d'altra el Consell Europeu, al voltant d'una gran taula de 25 països. Per exemple, un representant d'un altre país pot plantejar la qüestió següent: "Tenim un problema al nostre país; hi ha una invasió de treballadors hongaresos; creiem que hauríem de parlar d'aquest assumpte." I nosaltres, hongaresos, diem: "D'acord, mireu on és el problema i prenem una

mesura per solucionar-ho al més aviat possible."

—Algunes estimacions s'aturen a pronosticar que l'euro pot arribar als nous estats membre entre el 2007 i el 2009.

—Sí, s'aproxima als nostres càlculs. El nostre primer ministre va dir fa un parell de dies que en el cas d'Hongria això seria entre el 2008 i el 2010.

—Tenint en compte una història d'ocupació otomana, els nous estats membre donaran suport a la candidatura turca per a una futura ampliació?

—L'imperi otomà es va assentar a l'Hongria central, ocupant un terç del país. La influència otomana va ser molt forta a l'ex-Iugoslàvia, Bulgària i part de Romania, però no entre els nous estats membre. En aquest moment, després que la UE hagi fet promeses a Turquia, ha arribat l'hora de fer alguna cosa. Turquia, un país de tradició islàmica, porta a terme un afortunat procés de modernització i té una clara orientació

europea. És per això que la UE ha de donar una resposta positiva. Ara bé, quin tipus de resposta? Encara s'ha d'estudiar amb deteniment. Si Turquia entra, canvia tota l'estructura de l'edifici.

—Vol indicar que es podria trobar un estatus especial per a Turquia, entre la condició de ser estat membre i no ser estat membre?

—Penso en nous termes. Res de tornar al tractat de Roma, en què l'article 237 fa referència a les adhesions i l'article 238 s'aplica als acords d'associacions, per trobar una fórmula entre aquestes dues categories. Hauríem de tenir més imaginació i fer un pas endavant ideant un nou pla per a Europa. Potser així Turquia podria trobar el seu lloc.

—La governança multinivell, repartir i compartir competències entre UE, estats i regions, pot ser una solució per a les minories ètniques i les nacions sense estat. Amb aquesta ampliació, el desenvolupament de la governança es veurà frenat o, al contrari, accelerat?

—Aquesta ampliació accelerarà moltes coses i comporta la fi de la intervenció directa dels governs dels estats membre. Fins avui, la UE encara es fonamenta en el paper primari del governs. Això potser funcionava fins a un màxim de dotze governs, però quan superes el límit dels dotze membres, les reunions de caps d'estat i Govern es fan tedioses, perquè es consumeix molt de temps. Aquests vells mètodes són perillosos, ja que poden conduir a la pèrdua d'interès pel projecte comunitari i acabar mirant més pel benefici del propi país. Per aquesta raó, les solucions multilaterals són el futur. Al costat dels governs dels estats membre tots els altres òrgans de la UE són clarament més dèbils. Penso que el Parlament europeu hauria de tenir un rol més important, ja que els eurodiputats tenen una visió europea, de conjunt. Pel que fa a les regions, aquestes haurien de tenir més joc i capacitat de maniobra.

—Simetria o asimetria a l'hora de tenir en compte les regions europees?

—En els estats membre hi ha desigualtat. Fent una escala de mesures, hi ha els petits estats, que comprenen entre 1 i 2 milions d'habitants. Després hi ha els països mitjans, amb poblacions d'entre 8 i 15 milions. I finalment, els grans, que van de 40 a 80 milions d'habitants. Hi ha tres tipus de categories, i si aquestes fossin caixes de diferent grandària, no les posaries totes juntes. Però a la UE, sí que es fa.

Pel que fa a les regions, hi ha noves teories sobre com categoritzar-les. Per al futur se suggereix la idea de preveure dos tipus de regions: les que estan per sota dels 3 milions d'habitants i les que estan per sobre. D'aquesta manera, segons la mida, s'ordenarien les regions de manera coherent. Després potser es podrien crear unitats que fossin més o menys importants.

—A partir del 2007 es vol donar un nou impuls a la cooperació transfronterera creant "autoritats territorials transfrontereres". Quin grau d'autonomia i fortalesa tindran aquestes entitats?

—Els temes transfronterers són cabdals, perquè voldríem anar més enllà de les fronteres que trossegen Europa en peces. Hauria de ser fàcil travessar les fronteres. Les qüestions concretes s'han de decidir,

COMISSIÓ EUROPEA

"El Parlament europeu hauria de tenir un rol més important, ja que els eurodiputats tenen una visió europea, de conjunt."

sempre que sigui possible, en el lloc en qüestió i per a la gent que viu en el territori. Hi hauria d'haver un alt grau de subsidiarietat.

—Gaudiran de personalitat legal aquestes autoritats territorials transfrontereres?

—No, perquè la personalitat legal és quelcom molt complicat. Ara tot just comencem a atorgar personalitat legal al conjunt de la UE. Penso que la personalitat legal és per a les relacions internacionals, no pas per a ús intern a la UE.

—Però algunes regions es queixen que per portar a terme les seves iniciatives transfrontereres sempre han de demanar permís a l'estat...

—Comprenc i comparteixo que això sigui un problema. I crec que la resposta s'anomena subsidiarietat.

—Com afecta, aquesta ampliació, les minories hongareses?

—Diria que la UE és una bona nova per als hongaresos que viuen en altres països. Sempre hem insistit que els hongaresos han de ser bons ciutadans dels països on resideixen, però que alhora s'han d'obrir totes les possibilitats de la pertinença a la identitat nacional, l'hongaresa. D'una banda, per a les comunitats hongareses en el si de vells i nous estats membre, com Eslovàquia, Eslovènia i Àustria, o per a emigrants a Alemanya o Suècia, serà més fàcil d'estar en contacte amb Hongria.

L'hongarès passa a ser una llengua oficial i això reforça la identitat hongaresa dels qui viuen fora d'Hongria. De l'altra, les comunitats hongareses poden exercir un paper de pont per als estats que de moment seran veïns de la UE. La nova legislació europea no es traduirà al romanès, serbocroat o ucraïnès, però estarà disponible en la llengua materna de les minories hongareses. Aquesta gent pot tenir un paper d'intermediari en aquests estats que cerquen la integració a la UE.

—Valora com a suficients les quantitats i la distribució dels futurs fons regionals per al període 2007-2013?

—En el quadre general del nou pressupost, les perspectives financeres, les discussions tot just acaben de començar. Una de les posicions és que les perspectives són equilibrades i que simplement assenyalen cap al manteniment de la despesa. Hi ha un altre bàndol, però, que proposa una reducció del pressupost. No crec que sigui el moment de plantejar reduccions si realment volem donar resposta als reptes de l'ampliació, d'ambiciosos plans com l'estratègia de Lisboa per la competitivitat, de la nova política de veïnatge i d'altres polítiques comunitàries. Aturar-nos per deliberar si volem un pressupost de només l'1% o si arribem fins a l'1,14% del PIB comunitari... Imagineu què en deuen pensar a la Xina: una gran organització com la UE, amb 450 milions de persones, un munt de lleis, institucions i gent treballant a Brussel·les, i va i s'encallen en una disputa al voltant d'un 0,14% del PIB comunitari! Vist des de la distància, és ridícul.

D'altra banda, la distribució actual de contribuents és justa. Que els alemanys estiguin pagant més és un règim just. És com dins dels mateixos estats, en què hi ha regions pobres i regions riques. Si no m'equivoco, a Espanya teniu una situació semblant, en què a través dels pressupostos de l'estat les regions riques financen les pobres. Això s'hauria de traslladar a àmbit europeu. Fóra bo convèncer la gent que la solidaritat requereix que uns hagin de pagar més que uns altres, perquè a fi de comptes tots hi surtin guanyant.

Miquel Àngel Diez i Besora
(Brussel·les)